

Εισαγωγή: Το Μονοπάτι «Φαράγγι του Άβακα» βρίσκεται στο ομώνυμο φαράγγι, εντός του κρατικού δάσους Πέγεια, στη Χερσόνησο Ακάμα. Δημιουργήθηκε και διαχειρίζεται από το Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, από το 2007. Υπάγεται στη Δασική Περιφέρεια Πάφου - Δασικός Σταθμός Δρούσειας.

Διαδρομή: Γραμμική διαδρομή μήκους 1200 m (2400 m με επιστροφή) με αρχή διαμορφωμένο χώρο στάθμευσης με κιόσκι και βρύση. Μπορείτε να φτάσετε εκεί, ακολουθώντας, με αυτοκίνητο ή πεζοί, το δρόμο Αγίου Γεωργίου – Τοξεύτρας (2,5 km) και στη συνέχεια στο ύψος της αρχής του Κόλλπου της Τοξεύτρας (υπάρχει πινακίδα) να κατευθυνθείτε ανατολικά, μέσω άλλου στενότερου χωματόδρομου μήκους 900 m. Το τέλος του Μονοπατιού βρίσκεται μέσα στο Φαράγγι ακολουθώντας την πορεία του Ποταμού Αυγά, από όπου και το όνομα. Ο περιπατητής πρέπει να επιστρέψει ακολουθώντας την ίδια διαδρομή. Το υψόμετρο στην αρχή είναι 45 m και στο τέλος 150 m περίπου.

Βαθμός δυσκολίας: Τα πρώτα 700 m έχουν βαθμό δυσκολίας 1 και το υπόλοιπο τμήμα, βαθμό δυσκολίας 2. Δεν υπάρχουν ανωφέρειες ή κατωφέρειες και ο μικρός βαθμός δυσκολίας προέρχεται κυρίως από τις διασταυρώσεις του ποταμού, όπου κάποιος πρέπει να περπατά πάνω σε γλιστερές πέτρες.

Γενική περιγραφή: Το Μονοπάτι στην αρχή ακολουθεί χωματόδρομο (κλειστό για ιδιωτικά οχήματα) σε μια ανοικτή κοιλάδα, με μεγάλα ανοίγματα και φυσική βλάστηση στα πλευρά. Στη συνέχεια η διαδρομή εισέρχεται μέσα στο Φαράγγι, όπου ακολουθεί στο μεγαλύτερο μήκος τη βόρεια πλευρά σε στενό κατάστρωμα με εναλλασσόμενα σκαλοπάτια και επίπεδα τμήματα. Στο τελευταίο τμήμα, το Μονοπάτι βρίσκεται στην ουσία μέσα στο ποτάμι, το οποίο συνήθως έχει ολόχρονη ροή νερού. Η διαδρομή μέσα στο Φαράγγι χαρακτηρίζεται από πυκνή βλάστηση, και ένα ιδιαίτερα ελκυστικό σκιερό και υγρό περιβάλλον.

Το «Φαράγγι του Άβακα» αποτελεί το πιο εντυπωσιακό και συνάμα το πιο ξακουστό Φαράγγι της Κύπρου. Χαρακτηρίζεται από ψηλούς και απότομους γκρεμούς (είναι δηλαδή τύπου «cañon») με ενδιαφέρουσα γεωλογία, μόνιμη παρουσία νερού και σπάνια και εντυπωσιακή πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Αποτελεί πόλο έλξης για χιλιάδες επισκέπτες, ξένους και ντόπιους που το επισκέπτονται κάθε χρόνο και βιώνουν μοναδικές εμπειρίες επαφής με τη φύση. Ολόκληρη η περιοχή της Χερσονήσου του Ακάμα, όπου ανήκει και το Φαράγγι, έχει ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000 και το μεγαλύτερο τμήμα του Φαραγγιού αναμένεται να κηρυχθεί ως μικρο – απόθεμα (micro –reserve) για προστασία της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενεί.

Γεωλογία - Ιστορία: Η δημιουργία του Φαραγγιού πιστεύεται ότι άρχισε μετά την ανάδυση της περιοχής από τη θάλασσα, πριν από εκατομμύρια έτη και έπειτα, από τη μακροχρόνια δράση του χειμάρρου «Αυγά» στο επικλινές και ευδιάβρωτο ασβεστολιθικό γεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής, που συντίθεται από κιμωλίες, μάργες, υφαλογενείς και κοκκώδεις ασβεστόλιθους, και μπεντονιτικούς αργίλους. Το Φαράγγι στο παρελθόν προσέφερε στους κατοίκους, καταφύγιο, τροφή και νερό. Σήμερα το Φαράγγι θεωρείται ένα από τα αριστουργήματα της κυπριακής φύσης και ένας παράδεισος για τους πεζοπόρους και τους λάτρεις της φύσης που σπεύδουν κατά χιλιάδες να το επισκεφτούν κάθε χρόνο.

Πανίδα: Εκτός από τη μεγάλη ποικιλία ειδών χλωρίδας (βλέπε σημεία ενδιαφέροντος), αν είναι βέβαια κάποιος προσεκτικός και λίγο τυχερός μπορεί να δει και να παρατηρήσει μια μεγάλη ποικιλία ειδών του ζωικού βασιλείου, όπως είναι η αλεπού (*Vulpes vulpes*), ο λαγός (*Lepus europaeus*), ο σκαντζόχοιρος (*Hemiechinus auritus dorotheae*), το χέλι (*Anquilla anquilla*), ο κουρκουτάς (*Laudacia stelio cypriaca*), τα τρία είδη βατράχων που έχουμε στο νησί, δηλαδή τον δενδρόβιο (*Hyla savignyi*), τον βαλτόβιο (*Rana bedriagae*) και τον ιριδίζοντα (*Bufo viridis*), καθώς και μια μεγάλη ποικιλία μεταναστευτικών και τοπικών ειδών πουλιών.

Ανάμεσα στους σημαντικότερους μόνιμους κατοίκους της περιοχής είναι τρία ενδημικά είδη πουλιών, η οινάνθη ή σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*), ο τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) και το θουπί (*Otus scops cyprius*), καθώς επίσης η πέρδικα (*Alectoris chukar*), η κουκουβάγια (*Athene noctua*), ο κίτσης (*Falco tinnunculus*) και το αγριοπερίστερο (*Columba livia*). Παλαιότερα στους γκρεμούς του φαραγγιού φώλιαζε σε αφθονία και ο γύπας (*Gyps fulvus*), που σήμερα πολύ σπάνια μπορεί κάποιος να τον συναντήσει στην περιοχή του Ακάμα. Αν υπάρχει ησυχία, μπορεί να ακούσει κάποιος ακόμα και τους ήχους των φρουτονυκτερίδων (*Rousettus aegyptiacus*). Πρόκειται για αυστηρά προστατευόμενο είδος, που κουνιάζει σε ομάδες σε σπηλαίο της περιοχής.

Στους γκρεμούς του Φαραγγιού φωλιάζουν επίσης εκατοντάδες περιστέρια και μερικά ζευγάρια κίτσιδων. Εκεί παρατηρούνται αρκετά συχνά δύο σπανιότατα είδη πουλιών που συχνάζουν σε γκρεμούς, ο γαλαζοκότσυφας (*Moticola solitarius*) και ο τοιχοδρόμος (*Tichodrom muraria*). Στους ίδιους γκρεμούς φώλιαζε παλιότερα και μεγάλος αριθμός από αγριομέλισσα, πηγή τροφής για τους κατοίκους της περιοχής. Ένα δοκάρι, σφηνωμένο για ένα περίπου αιώνα σε μια τρύπα στα πανύψηλα βράχια, έμεινε να θυμίζει τη μοιραία προσπάθεια ενός χωρικού, να τρυγήσει το μελίσι που φώλιαζε εκεί.

Σημεία ενδιαφέροντος του Μονοπατιού

Κατά μήκος του Μονοπατιού υπάρχουν πινακίδες με ονόματα φυτών και πετρωμάτων, για τα οποία περισσότερες πληροφορίες δίδονται πιο κάτω:

1. *Olea europaea* – **Ελιά:** Αειθαλές δέντρο, ύψους μέχρι 15 m (υψόμετρο 0-1000 m).
2. Γύψος σεληνίτης.
3. *Dittrichia viscosa* subsp. *angustifolia* – **Κόνυζος:** Ημίθαμος ύψους μέχρι 1,5 m. Πολύ κοινό ιθαγενές φυτό της Κύπρου.
4. *Pistacia lentiscus* – **Σχινιά:** Αειθαλής θάμνος ή μικρό δέντρο, ύψους μέχρι 2 m, (υψόμετρο 0-700 m). Η ρητίνη χρησιμοποιείτο για αρωματισμό της αναπνοής και την περίθαλψη πληγών. Ο καρπός χρησιμοποιείται για τον αρωματισμό αλλαντικών.
5. *Juniperus phoenicea* – **Αόρατος:** Κωνοφόρο μικρό δέντρο ή θάμνος ύψους μέχρι 10 m. Κοινό είδος της χερσονήσου του Ακάμα (υψόμετρο 0-500 m). Χρησιμοποιείται στην αρωματοποιία και φαρμακοποιία.
6. *Pistacia terebinthus* – **Τρεμιθιά:** Κοινός φυλλοβόλος θάμνος ή μικρό δέντρο (υψόμετρο 0-1600 m). Οι καρποί χρησιμοποιούνται στην παρασκευή παραδοσιακών τρεμιθόπιττων.
7. *Sarcopoterium spinosum* – **Μαζίν:** Χαμηλός θάμνος, ύψους μέχρι 50 cm. (υψόμετρο 0-1250 m). Οι ώριμοι καρποί του χρησιμοποιούνται στη λαϊκή ιατρική.
8. *Olea europaea*: Πρέμνο αιωνόβιας ελιάς ηλικίας 800 ετών και περιφέρειας 8,40 m.
9. *Genista fasselata* subsp. *fasselata* – **Ρασιήν:** Θάμνος που φτάνει τα 2 m ύψος (υψόμετρο 0-1000 m).

10. *Calycotome villosa* – **Ασπροσπαραθακιά:** Κοινός θάμνος που φτάνει τα 2 m ύψος (υψόμετρο 0-1100 m). Ανθίζει στην αρχή της άνοιξης και προσφέρει ένα ιδιαίτερο χρώμα και άρωμα στο τοπίο.
11. *Teucrium micropodioides* – **Τεύκριον ή μητέρα:** Κοινός ενδημικός, αρωματικός θάμνος ύψους μέχρι 20 cm. (υψόμετρο 0-900 m).
12. *Hyparrhenia hirta* – **Ανελίφκια:** Πολυετής πόα ύψους μέχρι 1 m. Τη συναντούμε σε ξηρές, βραχώδεις πλαγιές και λόφους (υψόμετρο 0-1400 m).
13. *Drimys aphylla* – **Αβρόσηλλα:** Πολυετής πόα, ύψους από 0,6 - 1,5 m. Απαντά σε αμώδεις παραλίες, φρυγανότοπους και ξηρές βουνοπλαγιές (υψόμετρο 0-1350 m).
14. *Asphodelus ramosus* – **Σπουρτούλλα:** Κοινή, πολυετής πόα των φρυγανότοπων που φθάνει σε ύψος το 1 m (υψόμετρο 0-1900 m).
15. *Rhamnus lycioides* subsp. *graeca* – **Κουτσουλλόραχος:** Ακανθώδης, ξηροφυτικός θάμνος (υψόμετρο 0-900 m).

16. *Ceratoniasiliqua* – **Χαρουπιά:** Αειθαλές δέντρο της Ανατολικής Μεσογείου που φτάνει τα 10 m ύψος. Απαντά σε φυσικά οικοσυστήματα, αλλά και ως καλλιεργούμενο για τους καρπούς της (υψόμετρο 0-1100 m).
17. *Arundo donax* – **Καλάμι:** Κοινή επιγενής πολυετής πόα που φτάνει τα 6 m ύψος. Απαντά σε υγρές θέσεις και κατά μήκος ρεμάτων (υψόμετρο 0-600 m). Χρησιμοποιείται στην παραδοσιακή καλαθοπλεκτική και αρχιτεκτονική.
18. *Tamarix smyrnensis* – **Μέρικος:** Ιθαγενής, φυλλοβόλος θάμνος ή μικρό δέντρο ύψους μέχρι 4 m που απαντά σε υγρές θέσεις (υψόμετρο 0-1400 m).

19. *Cyperus sempervirens* var. *horizontalis* - Κυπαρίσσι οριζοντιό-κλαδο: Αειθαλές δέντρο της Μεσογείου που φτάνει το ύψος των 30 m (υψόμετρο 0-1200 m).

20. *Smilax aspera* - Αντζουλόβατος: Αειθαλής, αναρριχητικός, ακανθώδης θάμνος, με βλαστούς που σε μήκος φθάνουν τα 4 m (υψόμετρο 0-1400 m).

21. *Styrax officinalis* - Στερατζιά: Φυλλοβόλος θάμνος ή μικρό δέντρο ύψους μέχρι 8 m (υψόμετρο 0-1200 m). Η ρητίνη της χρησιμοποιείται στη φαρμακοποιία και αρωματοποιία.

22. *Nerium oleander* - Αροδάφνη: Ιθαγενής, αειθαλής θάμνος, ύψους 2-4 m (υψόμετρο 0-900 m).

23. Υφαλογενής ασβεστόλιθος.

24. *Acanthoprasium integrifolium* - Βαλλωτή η ακεραιόφυλλη: Ενδημικός, ακανθώδης, ξηρανθεκτικός θάμνος ύψους μέχρι 1,5 m που απαντά σε βραχώδεις πλαγιές (υψόμετρο 0-750 m).

25. Μαργαϊκή κρητίδα.

26. *Lithodora hispidula* subsp. *versicolor* - Γαουρόθρουμπος: Πολυετής, μικρός θάμνος, ύψους μέχρι 60 cm (υψόμετρο 0-700 m).

27. Κοκκώδης ασβεστόλιθος.

28. *Centaurea akamantis* - Κενταύρεια η ακαμαντίς: Σπανιότατος, ενδημικός θάμνος της Κύπρου ύψους μέχρι 0,6 m που απαντά μόνο στο Φαράγγι του Άβακα και σε ένα άλλο γειτονικό φαράγγι. Αυστηρά προστατευόμενο είδος.

29. *Adiantum capillus-veneris* - Μαλλιά της Αφροδίτης: Πολυετής πόα με ύψος μέχρι 0,6 m (υψόμετρο 0-1300 m).

Τί πρέπει να προσέξετε!

- ❖ Ο κίνδυνος πυρκαγιάς στην περιοχή είναι εξαιρετικά μεγάλος. Το άναμμα φωτιάς, σε οποιοδήποτε σημείο του Μονοπατιού, απαγορεύεται αυστηρά. Αποφεύγετε το κάπνισμα καθώς περπατάτε.
- ❖ Η είσοδος στο Φαράγγι, σε μέρες με έντονη βροχόπτωση, πρέπει να αποφεύγεται, καθώς η στάθμη του νερού στο ποτάμι μπορεί να ανεβεί απότομα θέτοντας σε κίνδυνο ακόμη και ανθρώπινες ζωές.
- ❖ Μην βγαίνετε από την πορεία του Μονοπατιού. Το περπάτημα έξω από το Μονοπάτι και ιδιαίτερα στα βράχια, μπορεί να σας εκθέσει σε μεγάλο κίνδυνο ολίσθησης ή πτώσης.
- ❖ Οι υγροί βράχοι που βρίσκονται στην πορεία του Μονοπατιού είναι εξαιρετικά ολισθηροί και επικίνδυνοι. Αποφεύγετε να πατάτε στους βράχους αυτούς και φοράτε κατάλληλα αντιολισθητικά υποδήματα.
- ❖ Ο κίνδυνος πτώσης βράχων από τα πλευρά του Φαραγγιού είναι μεγάλος και ειδικά κατά τη χειμερινή περίοδο και στις περιπτώσεις που κινούνται άλλα άτομα ή ζώα στα ψηλότερα μέρη του Φαραγγιού.
- ❖ Μην προκαλείτε θόρυβο κατά την παραμονή σας στο Φαράγγι. Σεβαστείτε την ησυχία της άγριας ζωής και των άλλων επισκεπτών.
- ❖ Το κόψιμο φυτών και η παρενόχληση της πανίδας υποβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον και απαγορεύεται.
- ❖ Πάρτε μαζί σας τυχόν σκουπίδια.
- ❖ Για οποιοδήποτε πληροφορίες, παράπονα, εισηγήσεις και βοήθεια επικοινωνήστε με τον τοπικό Δασικό Σταθμό Δρούσειας, τηλ. 26332322, 263321108 ή με τα κεντρικά γραφεία της Δασικής Περιφέρειας Πάφου, τηλ. 26991858, 26918860, email raphosdiv@fd.moa.gov.cy.

Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης «Φαράγγι του Άβακα»

Τυπώθηκε σε οικολογικό χαρτί

Γ.Τ.Π. 399/2011-5.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Imprinta Ltd

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Τμήμα Δασών
www.moa.gov.cy/forest